

Срђан Рудић*

Историјски институт
Београд

ПОТВРДЕ БРАЋЕ ДРАГИШИЋ ДА СУ ПОДИГЛИ СВОЈ ДЕО ОД ПОКЛАДА САНДАЉА ХРАНИЋА

(I) Дубровник, 1437, 20. април

(II) Хум, 1438, 20. јул

(III) Хум, 1438, 20. јул

(I) Кнез Стефан Драгишић Косача изјављује да је примио од Дубровчана свој део од поклада Сандаља Хранића.

(II) Кнез Радосав Драгишић Косача изјављује да је примио од Дубровчана свој део од поклада Сандаља Хранића.

(III) Остоја Драгишић Косача изјављује да је примио од Дубровчана свој део од поклада Сандаља Хранића.

Сажетак: Браћа Стефан, Радосав и Остоја Драгишић изјављују да су примили свој део од поклада који је Сандаљ Хранић депоновао у Дубровнику. Стефан је свој део поклада преузео 20. априла 1437, а Радосав и Остоја свој 20. јула 1438.

Кључне речи: Стефан Драгишић, Радосав Драгишић, Остоја Драгишић, Драгишићи, Сандаљ Хранић, Косаче, четири куће Косача.

Војвода Сандаљ Хранић је 15. јула 1429, 10. новембра 1429. и 6. фебруара 1431. у Дубровнику оставио депозит у износу од 26.320 дуката, 4266 перпера дубровачких динара и сребра плика 254 литре и четири унче – у сва три случаја је одредио да једна половина уложеног депозита припадне кнезу Вукцу и његовом сину Стефану, а да друга половина буде подељена између четири куће рода Косача. Четири куће Косача у време полагања депозита чинили су: 1. кнежеви Радивој, Радосав и Радич Степковић; 2. кнежеви Иваниш Остојић и Влатко Обрадовић; 3. кнежеви Иван и Сладоје Вуковић; 4. кнез Драгиша Гојсалић. Дакле, одређено је

* Ел. пошта: srdjanrudic@yahoo.com

да свака од четири куће добије по 1/8 депозита, односно по 3290 дуката, 533 перпера и три гроша и сребра плика 31 литру, девет унчи и три аксађе. Ова сума се даље делила у оквиру сваке куће на број мушких глава. Предвиђено је и да у случају да нека од кућа остане без мушког наследника, остале располажу читавим покладом. Синови кнеза Драгише, кнежеви Стефан, Радосав и Остоја подигли су свој део депозита 20. априла 1437. и 20. јуна 1438. На основу суме која је припадала кући кнеза Драгише и сума коју су подигла три његова сина, може се закључити да је подигнуто само 3/5 депозита који је припадао овој кући. Из тога се даље може закључити да је кнез Драгиша имао још два сина која, колико је познато, никада нису подигла свој део депозита.¹

(I)

Потврда кнеза Стефана Драгишића Косаче да је примио свој део од поклада Сандаља Хранића

Дубровник, 1437, 20. април

Опис и ранија издања

Потврда је сачувана у оригиналу и чува се у Државном архиву у Дубровнику. Детаљан опис документа дао је Грегор Чремошник.² Текст је исписан курзивом у 40 редова, на листу хартије димензија око 30 x 45 цм. Хартија је на неколико места оштећена, тако да су уништени мањи делови текста. Реконструкција оштећених делова извршена је на основу ранијих издања. Потврда је оверена печатом који је налепљен испод текста. На хартији је видљив водени знак. Непосредно испод печата налази се запис: die XX aprilis 1437. Nobilis comes Stipan Dragisich suprascriptus contentus fuit quicquid in presenti eius confessione continetur quod cuicumque ipsam presentanti dari debeat.³ У доњем десном углу је запис написан другом руком: Stepan Dragissich. На полеђини потврде су записи № 254. an. 1437. и № 3 del Pach. III. Руком Никше Звијездића

¹ Ђ. Тошић, *Дио Сандаљевог депозита за побочну грану племена Косача*, Српска проза данас, Косаче – оснивачи Херцеговине, Гацко 2000, 261–268; исти, *Споредна грана племена Косача*, Зборник за историју БиХ 3 (2002) 61–77; Е. Kurtović, *Veliki vojvoda bosanski Sandalj Hranić Kosača*, Sarajevo 2009, 67–74.

² G. Čremošnik, *Bosanske i humske povelje srednjeg vijeka* III, GZM, n. s. Istorija, VII (1952) 283–284.

³ Према Чремошнику, запис је написан руком канцелара Филипа.

записано је име Stiepan Dragisich, након којег је у XVIII веку додато: fa la riceuta della sua porzione del deposito de knez Yrosc. Писар који је забележио запис № 3 del Pach. III. опазио је грешку, прецртао реч Yrosc и додао Sandal 1437. Apr. 20.

Ранија издања: П. Карано-Твртковић, *Србскии споменицы*, 211–213; F. Miklosich, *Monumenta Serbica*, 388–390; Љ. Стојановић, *Повеље и писма* I–2, 94–96.

*Текст потврде***

+ Ва име w(тѣ)ца и с(и)на и светога д(8)ха аминь. Даемо
на видиенье сваком8 ком8 се в8де достогати или |2| прѣдъ кога
изиде сии нашъ листъ wтворень wгледати, а или прѣдъ коиемъ
царемъ а или прѣ|3|дъ коиемъ кралемъ босаньсциемъ а или прѣдъ
5 господ8 срьпъ<с>к8 а или прѣдъ господ8 босань|4|ск8 а или прѣдъ
господ<8> латиньск8 или прѣдъ кога годие чловѣка сегии свѣта
врѣсте |5| велика а или мала, да е сваком8 на знанье како ѣа кнезь
Стѣпанъ Драгишићъ |6| доидоихъ (!) 8 Д8бровникъ самъ своимъ
главомъ ка многопочтеном8 кнез8 и власте|7|ломъ и всои wпѣ
10 ини⁴ властеломъ д8бровачцимъ⁵ за мои дии поклада, цю намъ |8|
wстави по себие многопочтено спомен8тѣе слави г(оспо)д(и)нь
ми Сандаль, велики воевода |9| р8сага босаньскога, и намъ даде
кнезь и властеле д8бровачци мои дии реченьного |10| покла⁶ (!) цю
вѣше поставиw 8 д8бровачки ком8нь 8 покладъ, како се 8дръжи 8
15 запи|11|сиехъ, кое е имаw слави г(оспо)д(и)нь ми воевода Сандаль
wдъ кнеза и властеш д8|12|бровачцѣхъ 8 врѣме рожаства христова на
тис8ѣ8 и четири ста и два дести |13| и девето лѣто пети на десте дань
м(ѣ)с(е)ца июлиа шесть на десте тис8ѣъ |14| и петъ сать и шесть
десеть и два д8ката и сребра плика · р̄ · и · к̄в̄ · |15| литри⁷ и · е̄ · 8начь, и
20 и · д̄і · д8каты златѣхъ и · в̄ ·⁸ динара и сребра · т̄ · литре и · д̄ · акьсаже.

** Редакцију издања и превода сва три документа урадила је Татјана Суботин Голубовић.

⁴ Код Миклошича недостаје: властеломъ и всои wпѣини.

⁵ Код Миклошича и Стојановића: д8бровачцѣмъ.

⁶ Код Миклошича: поклада.

⁷ Код Стојановића: литрѣ.

⁸ Код Карано-Твртковића: к.

25 |17| И *ѡѡѡ* <ѡѡ> поклада кои постави⁹ реченьни
г(оспо)д(и)нь ми воевода Гандалъ ѡ време рожаства христова
|18| тисѡѡ и четири ста и два дести и девето лѣто десети д(а)нь
м(ѣ)с(е)ца но|19|бриа три тисѡѡ дѡкати како се ѡдръжи ѡ записиехъ
кое е имаѡ слави |20| г(оспо)д(и)нь ми воевода Гандалъ ѡѡ
кнеза и властеѡ дѡбровачцѡхъ и ѡѡ ѡѡхъ |21| реченьниехъ трехъ
тисѡѡ даше ми кнезь и властеле мои див рече|22|ньнога поклада
ѡ · и ѡ · дѡкати златѡхъ.

30 |23| И *ѡѡѡ* ѡѡ поклада ѡѡ постави реченьни г(оспо)д(и)нь
ми воевода Гандалъ ѡ време ро|24|жаства христова на тисѡѡѡ и
четири ста и ѡ · и едно лѣто на шесть |25| дань м(ѣ)с(е)ца ферьвара
како се ѡдръжи ѡ записиехъ кое е имаѡ слави |26| г(оспо)д(и)нь ми
воевода Гандалъ ѡѡ кнеза и властеѡ дѡбровачцѡхъ шесть тисѡѡѡ
35 |27| и седамь сати и петь десеть и ѡсамь дѡкати и сребра плика ѡѡ ·
ли|28|трѡ и едно на десте ѡнчѡ ѡѡ динари четири тисѡѡѡ и дѡи
стѡѡ |29| и шесть десеть и шесть пер[ѡ]пер[ѡ] и ѡѡ више реченьнога
поклада |30| даше ми кнезь и властеле дѡбровачци мои див дѡкати
ѡ · и ѡ · и ѡ · дѡкати |31| златѡхъ и динара ѡ · и ѡ · пер[ѡ]пер[ѡ] и ѡ ·
40 динара и сребра ѡ · литре и ѡ · ѡнче и ѡ · |32| акьсаже.

|33| И *ѡѡѡ* говорѡ како самь и згоре рекаѡ да е свакомѡ чловѡѡѡ
на видѡнье да примихъ |34| ѡѡ многопчтеннога кнеза и властеѡ и
все ѡпѡине властеѡ дѡбровачцѡхъ |35| вась мои див поклада ѡ мое
рѡке како се на пѡнѡ ѡѡ ѡѡхъ поклада |36| ѡдръжи а подьписано
45 ѡ записиехъ кое е имаѡ слави г(оспо)д(и)нь ми воевода Гандалъ |37|
ѡѡ кнеза и властеѡ и все ѡпѡине дѡбровачке. И за веѡѡ вѡрованье
|38| печатисмо ѡѡ листь подь нашѡ печать. И ѡписа се ѡ време
рожаства хри|39|стова на тисѡѡѡѡ и четири ста и ѡ · и ѡ · лѣто
м(ѣ)с(е)ца априла на два дести |40| дни. И ѡписа Прибисавь дѡкакь
50 по рѡчи кнеза Стѡпана Драгишиѡа.

Превод

+ У име Оца и Сина и Светог духа амин. Дајемо на знање свакоме
кога се тиче или пред ким се нађе овај наш лист отворен да га погледа,
или пред којим царем, или пред којим краљем босанским или пред
господом српском или пред господом босанском или пред господом
латинском или пред икојим човеком овога света великим или малим,

⁹ Речи кои постави уписане су накнадно изнад реда.

Handwritten text in a cursive script, likely a letter or document, written on aged paper. The text is dense and covers the upper portion of the page.

Handwritten text in a cursive script, continuing the document. The ink is dark and the script is consistent with the first section.

Handwritten text in a cursive script, continuing the document. The text is dense and covers the middle portion of the page.

Handwritten text in a cursive script, continuing the document. The text is dense and covers the lower portion of the page.

Handwritten text in a cursive script, located below the gold seal. It appears to be a signature or a short note.

Handwritten text in a cursive script, located at the bottom right corner of the page.

At. 3. Del. 10. 11.

At. 3. Del. 10. 11.
At. 3. Del. 10. 11.
At. 3. Del. 10. 11.
At. 3. Del. 10. 11.

1088. C. 1. 2. 5. 11.
no. 1487

да је свакоме на знање како ја кнез Степан Драгишић дођох лично у Дубровник ка многопоштованом кнезу и властели и свој Општини властеоској дубровачкој за мој део поклада што нам је за собом оставио за многопоштовани спомен славни господин ми Сандаљ, велики војвода Русага босанског. И даде нам кнез и властела дубровачка мој део поменутог поклада што беше положио у Дубровачкој општини у поклад, како се налази у записима које је имао славни господин ми војвода Сандаљ од кнеза и властеле дубровачке, 15. јула 1429. године од рођења Христова – 16.562 дуката и сребра плика 122 литре и пет унчи. И од више поменутог поклада даше ми мој део дуката 414 дуката златних и два динара и мој део сребра три литре и четири аксађе.

И још од поклада који положи поменути господин ми војвода Сандаљ 10. новембра 1429. године од рођења Христова – 3000 дуката, како се налази у записима које је имао славни господин ми војвода Сандаљ од кнеза и властеле дубровачке, и од ове поменуте три хиљаде даше ми кнез и властела дубровачка мој део поменутог поклада – 75 дуката златних.

И још од поклада што положи поменути господин ми војвода Сандаљ 6. фебруара 1431. године од рођења Христова, како се налази у записима које је имао славни господин ми војвода Сандаљ од кнеза, властеле дубровачке – 6758 дуката и сребра плика 131 литра и 11 унчи и још динара 4266 перпера; и од вишепоменутог поклада даше ми кнез и властела дубровачка мој део – 168 дуката златних и динара 106 перпера и седам динара и сребра три литре и три унче и три аксађе.

И још изјављујем, како сам и горе рекао, да је сваком човеку на знање да примих на руке од многопоштованог кнеза и властеле и све Општине властеоске дубровачке сав мој део поклада у потпуности од ових поклада како је одређено, а забележено у записима које је имао славни господин ми војвода Сандаљ од кнеза и властеле и све Општине дубровачке. И за веће веровање печатисмо овај лист нашим печатом. А записа се 20. априла 1437. године од рођења Христова. А записа дијак Прибисав по заповести кнеза Стефана Драгишића.

(II)

**Потврда кнеза Радосава Драгишића Косаче да је примио свој део
од поклада Сандаља Хранића**

Хум, 1438, 20. јул

Опис и ранија издања

Потврда је сачувана у оригиналу и чува се у Државном архиву у Дубровнику. Детаљан опис документа дао је Грегор Чремошник.¹⁰ Текст је исписан курзивом у 33 реда на листу хартије димензија око 30 x 45 цм. Хартија је на неколико места оштећена, тако да су уништени мањи делови текста. Реконструкција оштећених делова извршена је на основу ранијих издања. Потврда је оверена печатом који је налепљен испод текста. На хартији је видљив водени знак. Писар је документ написао по узору на потврду кнеза Стефана Драгишића. Најпре је црним мастилом, вероватно код куће, написана признаница, при чему су остављене празнине на местима где је требало унети суму коју је Радосав имао да прими. Ти делови текста су унети накнадно, светлијим мастилом, у Дубровнику. Писар није баш увек умео добро да оцени колико празног простора треба да остави. На неколико места је и погрешио приликом уписивања цифара, па је био принуђен да врши исправке. На полеђини потврде налазе се записи: № 7 del Pac. III.; № 257. an. 1438; Radosav Dragisich dichiara di aver ricevuto la sua porzione del deposito di Sandal. 1438 Lugh. 20.; као и записи Никше Звијездића: Radosav Dragisich и **Запись Радосава Драгишика**. На полеђини ове потврде налази се и запис + **ва име** – делује као да је писар почео потврду да пише на овој страни хартије, али се из неког разлога предомислио и записао је на другој страни.

Ранија издања: П. Карано-Твртковић, *Србскии споменицы*, 213–215; F. Miklosich, *Monumenta Serbica*, 391–392; Љ. Стојановић, *Повеље и писма* I–2, 96–97.

¹⁰ G. Čremošnik, *Bosanske i humske povelje srednjeg vijeka* III, 284–285.

Текст потврде

+ Ва име ѡца и сина и светагоу дѡха аминь. Даемо на видиник
всакомѡ, комѡ се вѡде до|2|стоѣти или прѣдѣ кога изиде сѡи нашѣ
листѣ ѡдѣтворенѣ ѡгледати, али прѣдѣ коиемѣ |3| царемѣ а или
прѣдѣ краља босаньскога а или прѣдѣ господѡ срьпьскѡ а или прѣдѣ
5 господѡ боса|4|ньскѡ¹¹ или прѣдѣ господѡ латиньскѡ или прѣдѣ
коєга човѣка сегѡи свѣта врьсте велика |5| а или мала, да е всакомѡ
на знаньє, какоу ѣа¹² Радосавѣ Драгишићѣ Косача доидохѣ ѡ
дѡбровникѣ |6| самѣ своумѣ главомѣ ка многоупочтеномѡ кнезѡ и
властеломѣ и всои ѡпѣкинѣ властеломѣ |7| дѡбровачциемѣ за мои дѡи
10 поклада, ѡо намѣ ѡстави по себиє многоупочтенѡ споменѡтиє |8|
славни господинѣ ми Гандалѣ, велики воевода рѡсага босаньскога,
и намѣ даде кнезѣ и вастеле (!) |9| дѡбровачци мои дѡи реченога
поклада, ѡоу биеше поставиѡ ѡ дѡбровачки комѡнѣ ѡ покладѣ |10|
како се ѡдрѣжи ѡ записиєхѣ, коє є имаѡ славни господин ми воевода
15 Гандалѣ ѡдѣ кнеза и властєѡ |11| и све ѡпѣкиє дѡбровачке ѡ врьме
рошьства христова на ·ч· и ·ѡ· и ·к· и ·ѡ· лѣтоу, на ·ѣї· дни |12|
мѣсеца илїиѣ ·ѕї·.¹³ тисѡѣа и ·ѣ· сать и ·ѡв· дѡката и сребра плика
·рѡв· литрѣ и ·ѣ· ѡначѣ, |13| и ѡдѣ више реченога поклада даше ми
мои дѡи дѡкати ·ѕї· дѡкати и ·в·.¹⁴ динара |14| и сребра мои дѡи ·г·
20 литре и ·д· ак[ь]саже.

|15| И ѡщѣ ѡдѣ поклада, кои постави речени господин ми
воевода Гандалѣ ѡ врьме рошьства христова наа |16| ·чѡкѡ· лѣтоу,
на ·ї· д[а]нѣ мѣсеца новебраа ·г· тисѡѣе дѡкати, како се ѡдрѣжи
ѡ записиєхѣ, коє |17| имаѡ славни господин ми воевода Гандалѣ
25 ѡдѣ кнеза и властє(ѡ) и све ѡпѣкиє дѡбровачке, и ѡдѣ ѡвѣхѣ |18|
речениєхѣ трєхѣ тисѡѣаа даде ми кнезѣ и властеле дѡбровачци мои
дѡи реченога поклада |19| ·ѡ· и ·ѣ· дѡкати.

|20| И ѡщѣ ѡдѣ поклада, ѡоу постави речени господин ми
воевода Гандалѣ ѡ врьме рошьства христова |21| на ·чѡ· и ·ла·
30 лѣтоу, на ·ѕ· дни мѣсеца фебраа, како се ѡдрѣжи ѡ записиєхѣ, коє
є имаѡ славни |22| господин ми воевода Гандалѣ ѡдѣ кнеза, властєѡ

¹¹ Код Миклошича је после речи босаньскѡ додато а.

¹² Код Карано-Твртковића: ѣа.

¹³ Код Миклошича недостаје s.

¹⁴ Код Карано-Твртковића, Миклошича и Стојановића: к.

и све ѡпштинѣ дѣбровачкѣ, ꙗ̄ · тисѣѣ ꙗ̄ · сатѣ |23| ꙗ̄ · и ꙗ̄.¹⁵ дѣкатѣ
и сребра плика ꙗ̄ · ла · литрѣ и ꙗ̄ · а̄ · ѡначѣ и ѡще динара ꙗ̄ · тисѣѣ и
ꙗ̄ · в · стѣ и ꙗ̄ · |24| и ꙗ̄ · пер[ь]перѣ, и ѡдѣ више реченога поклада даде
35 ми кнезь и властеле дѣбровачци |25| мои див, дѣкатѣ ꙗ̄ · ꙗ̄ · и¹⁶ ꙗ̄ · и
ꙗ̄ · ка · динари и ѡще ми даше мои див динари ꙗ̄ · и ꙗ̄ · |26| перѣперѣ
ꙗ̄ · динари и ѡще ми даше мои див сребра ꙗ̄ · литре и ꙗ̄ · ѡнче <и> ꙗ̄ ·
ак[ь]саже.

|27| И ѡще говорѣ, како самѣ и згоре рекаѡ, да ꙗ̄ свакомѣ
40 човѣкѣ на видѣник¹⁷, да примихѣ ѡдѣ |28| многоѡпочтенога кнеза
и властеѡ и све ѡпштинѣ властеѡ дѣбр(о)вачьциехѣ васѣ мои |29| див
поклада ѣ моѣ рѣке, како се на пѣнѣ ѡдѣ ѡвѣхѣ поклада ѣдрьжи,
а подѣписанѡѡ |30| ѣ записиехѣ, коѣ ꙗ̄ имаѡ славни господин ми
воевода Сандаѣ ѡдѣ кнеза и властеѡ и все |31| ѡпштинѣ дѣбровачкѣ.
45 И за вѣѣ вѣрѡваньѣ печатисѡѡѡ ѡвѣ листѣ подѣ нашѣ печатѣ. |32|
ѣ ѡписа се ѣ вѣрѣме рошѣства христова на ꙗ̄ · ѣ · и ꙗ̄ · <л>ѣтѡѡ, на ꙗ̄ ·
дни мѣсеца и ѣлитѣ. |33| ѣ ѡписа вѣкманѣ Юговитѣ по ричи више
реченога кнеза Радосаѡ.

Превод

+ У име Оца и Сина и Светог духа амин. Дајемо на знање свакоме
кога се тиче или пред ким се нађе овај наш лист отворен да га погледа, пред
којим царем, или пред краљем босанским или пред господом српском или
пред господом босанском или пред господом латинском или пред икојим
човеком овога света великим или малим, да је свакоме на знање како ја
Радосав Драгишић Косача дођох лично у Дубровник ка многопоштованом
кнезу и властели и свој Општини властеоској дубровачкој за мој део
поклада што нам је за собом оставио за многопоштовани спомен славни
господин ми Сандаѣ, велики војвода Русага босанског. И даде нам кнез
и властела дубровачка мој део поменутог поклада што беше положио у
Дубровачкој општини у поклад, како се налази у записима које је имао
славни господин ми војвода Сандаѣ од кнеза и властеле и све Општине
дубровачке, 15. јула 1429. године од рођења Христова – 16.562 дуката и
сребра плика 122 литре и пет унчи. И од више поменутог поклада даше

¹⁵ Код Миклошича и Стојановића: и ꙗ̄ ꙗ̄ ·.

¹⁶ Код Миклошича недостаје и.

¹⁷ Код Миклошича: видиник.

Handwritten text in a cursive script, likely a historical document or letter. The text is densely packed and covers most of the page. It appears to be written in a historical form of a Slavic or Cyrillic-based script, possibly Old Church Slavonic or a related dialect. The ink is dark, and the paper shows signs of age and wear, including some staining and a small tear near the bottom center.

1838

John W. ...
...

...

1838
...

1838

1838

Потврде браће Драгишић да су подигли свој део од поклада

ми мој део дуката 414 дуката и два динара и мој део сребра три литре и четири аксађе.

И још од поклада који положи поменути господин ми војвода Сандаљ 10. новембра 1429. године од рођења Христова – 3000 дуката, како се налази у записима које је имао славни господин ми војвода Сандаљ од кнеза и властеле и све Дубровачке општине; и од ове поменуте три хиљаде даше ми кнез и властела дубровачка мој део поменутог поклада – 75 дуката.

И још од поклада што положи поменути господин ми војвода Сандаљ 6. фебруара 1431. године од рођења Христова, како се налази у записима које је имао славни господин ми војвода Сандаљ од кнеза, властеле и све Општине дубровачке – 6758 дуката и сребра плика 131 литра и 11 унчи и још динара 4266 перпера; и од вишепоменутог поклада даше ми кнез и властела дубровачка мој део – 168 дуката и 24 динара и још ми даше мој део динара 106 перпера и седам динара и још ми даше мој део сребра три литре и три унче и три аксађе.

И још изјављујем, како сам и горе рекао, да је сваком човеку на виђење да примих на руке од многопоштованог кнеза и властеле и све Општине властеоске дубровачке сав мој део поклада, у потпуности од ових поклада како је одређено, а забележено у записима које је имао славни господин ми војвода Сандаљ од кнеза и властеле и све Општине дубровачке. И за веће веровање печатисмо овај лист нашим печатом. А записа се 20. јула 1438. године од рођења Христова. А записа Вукман Југовић по заповести вишепоменутог кнеза Радосава.

(III)

Потврда кнеза Остоје Драгишића Косаче да је примио свој део од поклада Сандаља Хранића

Хум, 1438, 20. јул

Опис и ранија издања

Потврда је сачувана у оригиналу и чува се у Државном архиву у Дубровнику. Документ је описао Грегор Чremoшник.¹⁸ Текст је исписан курзивом у 36 редова на листу хартије димензија око 30 x 45 цм. Хартија је на неколико места оштећена, тако да су уништени мањи делови текста.

¹⁸ G. Čremošnik, *Bosanske i humske povelje srednjeg vijeka* III, 285.

Реконструкција оштећених делова извршена је на основу ранијих издања. Потврда је оверена печатом који је налепљен испод текста. На хартији је видљив водени знак. Документ је оштећен на пар места. Потврда је настала на исти начин као документ Радосава Драгишића, али је овом приликом био пажљивији, тако да није грешио приликом писања цифара. На полеђини су записи: № 5 del Pach IX.; № 256. an. 1438.; као и записи Никше Звијездића: *Hostoia Dragisich* и **Записъ ђсток Драгишика**.

Ранија издања: Љ, Стојановић, *Повеље и писма* I–2, 97–98 (само разлике у тексту).

Текст потврде

+ Ва име ѡца и сина и светагоу д(8)ха аминь. Дамоу (!) на видиньк комѡ се вѡде достоѣти или |2| прѣдѣ кога изиде сая нашѣ листѣ ѡтворень ѡгледати, али прѣдѣ конемь царемь али |3| прѣдѣ краля босаньскога а или прѣдѣ господѡ срьпьскѡ а или прѣдѣ
5 господѡ босаньскѡ или прѣдѣ |4| господѡ латиньскѡ или прѣдѣ коєга годѣ човѣка сега свѣта врѣсте велика или мала |5| да кь всакомѡ на знаньк, какоу ѣа ђстоѣ Драгишиѣкь Косача доидохѣ ѡ дѡбровникь самь |6| своумь главомь ка многоупочтеномѡ кнезѡ и властеломь и свои ѡпѣкиѣ властеломь |7| дѡбровачьциемь за мои див поклада,
10 цю намь ѡстави по себиє многоупочтенѡ спо|8|менѡтикь славни господин ми Гандаль, велики воевода рѡсага босаньскога, и намь даде кнезѡ |9| и властеле дѡбровачьци мои див реченога поклада, цюу биеше поставиѡ ѡ дѡбровачки |10| комѡнѣ ѡ покладаѣ, како се ѡдрѣжи ѡ записиєхѣ, коє кь им<ау> славни господинь воевода |11|
15 Гандаль ѡдѣ кнеза и властеу и все ѡпѣкиє дѡбровачке ѡ врѣме рошѣства христова |12| на чѡркѡ · лѣтоу, на ѣї · дни мѣсеца июлиѣ · ѣї · тисѡѣкь и ѣ · сать и ѡв · дѡката |13| и сребра плика · рѡв · литрѣ и ѣ · ѡначѣ, и ѡдѣ више реченога поклада даше ми |14| мои див дѡкаты · ѡдї · дѡкаты и ѡ динара |15| и сребра мои див · г · литре и · д · ак[ь]саже.

И ѡцѣ ѡдѣ поклада, кои постави речени госпо|16|дин ми воевода Гандаль ѡ врѣме рошѣства христова на чѡркѡ · лѣтоу, на ѣї · дни мѣсеца но|17|вєбра · г · тисѡѣке дѡкаты, како се ѡдрѣжи ѡ записиєхѣ, коє кь имау славни господин ми |18| воевода Гандаль ѡдѣ
25 кнеза и властеу и все ѡпѣки<н>є дѡбровачке, и ѡдѣ ѡвѣхѣ реченѣхѣ

Handwritten text in an old Cyrillic script, likely Church Slavonic. The text is densely packed and covers most of the page. It appears to be a liturgical or legal document, possibly a prayer or a decree. The script is highly stylized and characteristic of the 17th or 18th century. There are several lines of text, some with larger initial letters. The paper shows signs of age and wear, with some discoloration and a small stain near the bottom center.

Handwritten text in an old Cyrillic script, continuing from the previous page. The text is densely packed and covers most of the page. It appears to be a liturgical or legal document, possibly a prayer or a decree. The script is highly stylized and characteristic of the 17th or 18th century. There are several lines of text, some with larger initial letters. The paper shows signs of age and wear, with some discoloration and a small stain near the bottom center.

cl^o 256
topo an. 1438.

Impressio Regis

Reverendissimi Patris
Lauri

Ad S. S. R. R. R.

1438

|19| трехъ тисѣѣ даде ми кнезь и властеле дѣбровачьци мои див
реченога поклада дѣкаты |20| ѿ. и ѿ. дѣкаты.

30 |21| И ѿце ѿдѣ покладаа цоѡ постави речени господин ми
воевода Гандалѣ ѿ врѣме рошѣства хри|22|стоѡ на чѣлѣ лѣтоѡ,
на ѿ. дни мѣсеца фебрара, како се ѿдрѣжи ѿ записиехъ |23| коѡ к
имаѡ славни господин ми воевода Гандалѣ ѿдѣ кнеза и властеѡ
и ѿда все ѡпѣкине |24| дѣбровачке, ѿ. тисѣѣ и ѿ. саты и ѿ.
дѣкаты и сребра плика рѣла. литрѣ и ѿ. ѿначѣ |25| и ѿце динара ѿ.
35 |26| даде ми кнезь и властеле дѣбровачьци мои див, дѣкаты ѿ. и ѿ. и
ѿ. дѣкаты |27| и ѿце ми даше мои див динара ѿ. и ѿ. пер[ѣ]перѣ ѿ.
динари |28| и ѿце ми даше мои див сребра ѿ. литре и ѿ. ѿнче <и>
ѿ. ак[ѣ]саѡе.

40 |29| И ѿце говорѣ, како самѣ и згоре реѡѡ, да к свакомѣ
човѣкѣ на видѣнѣ, да прим[и]хъ |30| ѿдѣ многоѡпочтенѡга кнеза
и властеѡ и све ѡпѣкин<е> властеѡ дѣбровачьциехъ |31| васѣ мои див
покладаа ѿ моѣ рѣке, како се на пѣн<ѣ> ѿдѣ ѡвѣхъ покладаа ѿдрѣжи
|32| а подѣписанѡѡ ѿ записиехъ, коѡ к имаѡ славни го<с>подин ми
воевода Гандалѣ |33| ѿдѣ кнеза и властеѡ и све ѡпѣкине дѣбровачке.
45 |И за веѣ<е> вѣрованѣ печатисмоѡ |34| ѡвѣ листѣ подѣ нашѣ печать.
ѿ ѿписа се ѿ врѣме рожастѡа христоѡа на чѣлѣ и ѿ |35| лѣтоѡ, на
ѿ. дни мѣсеца иѣлиѣ. ѿ ѿписа вѣкма<нѣ> Юговиѣ по риечи ѿсток
|36| Косаче.

Превод

+ У име Оца и Сина и Светог духа амин. Дајемо на знање свакоме
кога се тиче или пред ким се нађе овај наш лист отворен да га погледа, пред
којим царем, или пред краљем босанским или пред господом српском или
пред господом босанском или пред господом латинском или пред икојим
човеком овога света великим или малим, да је свакоме на знање како ја
Остоја Драгишић Косача дођох лично у Дубровник ка многопоштованом
кнезу и властели и свој Општини властеоској дубровачкој за мој део
поклада што нам је за собом оставио за многопоштовани спомен славни
господин ми Сандаљ, велики војвода Русага босанског. И даде нам кнез
и властела дубровачка мој део поменутог поклада што беше положио у

Дубровачкој општини у поклад, како се налази у записима које је имао славни господин војвода Сандаљ од кнеза и властеле и све Општине дубровачке, 15. јула 1429. године од рођења Христовога – 16.562 дуката и сребра плика 122 литре и пет унчи. И од вишепоменутог поклада даше ми мој део дуката 414 дуката и два динара и мој део сребра три литре и четири аксаће.

И још од поклада који положи поменути господин ми војвода Сандаљ 10. новембра 1429. године од рођења Христовога – 3000 дуката, како се налази у записима које је имао славни господин ми војвода Сандаљ од кнеза и властеле и све Дубровачке општине; и од ове поменуте три хиљаде даше ми кнез и властела дубровачка мој део поменутог поклада – 75 дуката.

И још од поклада што положи поменути господин ми војвода Сандаљ 6. фебруара 1431. године од рођења Христовога, како се налази у записима које је имао славни господин ми војвода Сандаљ од кнеза, властеле и од све Општине дубровачке – 6758 дуката и сребра плика 131 литра и 11 унчи и још динара 4266 перпера; и од вишепоменутог поклада даше ми кнез и властела дубровачка мој део – 168 дуката и још ми даше мој део динара 106 перпера и седам динара и још ми даше мој део сребра три литре и три унче и три аксаће.

И још изјављујем, како сам и горе рекао, да је сваком човеку на виђење да примих на руке од многопоштованог кнеза и властеле и све Општине властеоске дубровачке сав мој део поклада, у потпуности од ових поклада како је одређено, а забележено у записима које је имао славни господин ми војвода Сандаљ од кнеза и властеле и све Општине дубровачке. И за веће веровање печатисмо овај лист нашим печатом. А записа се 20. јула 1438. године од рођења Христовога. А записа Вукман Југовић по заповести кнеза Остоје.

Дипломатичка анализа

Три потврде браће Драгишић које су предмет овог рада немају неке посебне особености. Реч је о уобичајеним признаницама које су настајале приликом обављања новчаних послова између Дубровчана с једне и владара и властеле из њиховог залеђа с друге стране.

Према анализираним потврдама Стефан је укупно подигао 657 дуката и два динара, 106 перпера и седам динара и сребра плика шест

литара, четири унче и једну аксађу.¹⁹ Исту суму је примио и Остоја. За разлику од њих Радосав је подигао 657 дуката и 26 динара, 106 перпера и седам динара и сребра плика шест литара, четири унче и једну аксађу. Дакле, Радосав је, из непознатих разлога, подигао 24 динара више од своје браће (ова сума је подигнута из Сандаљевог поклада уложеног 6. фебруара 1431).²⁰

Напомињемо да су, према нашем мишљењу, П. Карано-Твртковић, Ф. Миклошич и Љ. Стојановић приликом објављивања потврде Радосава Драгишића (а самим тим и Остоје), у делу који говори о подизању дела поклада од 15. јула 1429, погрешно прочитали један број, односно прочитали су **в** као **к**. Према нашем читању Радосав је из тог дела поклада подигао 414 дуката и два динара, а не 414 дуката и 20 динара како стоји у поменутих издањима.

Потврда кнеза Стефана, које је датирана 20. априла 1437, писана је у Дубровнику, док су потврде његове браће, настале 20. јула 1438, састављене код куће у Хуму. Потврде Радосава и Остоје састављене су по узору на Стефанову, при чему су остављене празнине за упис сума од поклада које су накнадно унете у Дубровнику. Потврда Стефана Драгишића, судећи према начину печатења, вероватно је оверена у Хуму, док су потврде његове браће оверене у Дубровнику.²¹

Браћа Драгишић су приликом овере ових докумената користила исти типар. Печатење је извршено на различите начине. На Стефановој потврди печат је причвршћен траком широком 4 мм, која је провучена са полеђине кроз два прореза међусобно удаљена 1,5 цм. Восак је наливен на саставу крајева трака на лицу, преко њега је положен четвороугли папир димензија око 6,3 x 5,2 цм на који је ударен типар. Признанице Радосава и Остоје печатење су на дубровачки начин. У оба случаја, у папир су са два уреза урезани мали троуглови, код Радосава три, а код Остоје два, њихови врхови су савијени у вис и на њих је потом наливен восак. На восак је положен четвороугли комад влажног папира на који је ударен типар. Типар пречника око 1,5 цм садржи само један испупчен круг без икаквог натписа, док се у пољу налази представа грифона у

¹⁹ Сачуван је и нотарски запис о Стефановом подизању свог дела новца који незнатно одступа од суме из анализиране потврде: *Et quinto suprascriptus Stiepan habere debent ducatorum 657 grossos 26, argentum libras 6, onzis 4, sagis 1 et uyperperos 106 grossos 7.* E. Kurtović, *Veliki vojvoda bosanski Sandalj Hranić Kosača*, 72, нап. 240.

²⁰ Упореди: E. Kurtović, *Veliki vojvoda bosanski Sandalj Hranić Kosača*, 71–74.

²¹ G. Čremošnik, *Bosanske i humske povelje srednjeg vijeka III*, 283–285.

покрету који у предњој левој шапи носи гранчицу.²² Према мишљењу Пава Анђелића коришћени типар је вероватно служио као печатни прстен.²³

Просопографски подаци

Стефан, Радосав, Остоја Драгишић, I 105 (страна), 8 (ред у издању); 106, 50; II 109, 7; 110, 48; III 112, 7; 113, 47–48 – кнежеви и синови Драгоша Гојсалића. Припадали су једној од четири куће из споредне гране лозе Косача. Једини сачувани подаци о њима тичу се послова везаних за подизања свог дела од поклада Сандаља Хранића. Кнез Драгош је имао још два, именом непозната, сина.

Литература: Ђ. Тошић, *Дио Сандаљевог депозита за побочну грану племена Косача*, 261–268; исти, *Споредна грана племена Косача*, 61–77; Е. Kurtović, *Veliki vojvoda bosanski Sandalj Hranic Kosača*, 69–74.

Прибисав, I 106, 49 – дијак у служби Косача. Из писма Сандаља Хранића од 3. августа 1430. године сазнајемо да му је отац био поп Милоје (*писа прибисавъ дитакъ синъ попа милога*). Децембра 1437. године помиње се у дипломатској служби Стефана Вукчића.

Извори: Љ. Стојановић, *Повеље и писма* I–1, 332; I–2, 96.

Литература: Г. Ћремошник, *Bosanske i humske povelje srednjeg vijeka* III, 280, 284; Е. Kurtović, *Veliki vojvoda bosanski Sandalj Hranic Kosača*, 385–386.

Вукман Југовић, II 110, 47; III 113, 47 – кнез и властелин Стефана Вукчића Косаче. У изворима се помиње између 1438. и 1454. године. Обављао је новчане, судске, дипломатске и управне послове за херцега Стефана.

Литература: Р. Михаљчић, *Југовићи*, Јунаци косовске легенде, Сабрана дела VI, Београд 2001, 112–114.

²² Г. Ћремошник, *Bosanske i humske povelje srednjeg vijeka* III, 283, 285; Р. Anđelić, *Srednjovjekovni pečati iz Bosne i Hercegovine*, Сарајево 1970, 72. Алекса Ивић је сматрао да је реч о представи „курјака у положају напада“. А. Ивић, *Стари српски печати и грбови*, Нови Сад 1910, 35, табла VIII, бр. 49.

²³ Павао Анђелић је указао на могућност да је грифон са печата Драгишића идентичан са лавом на знамењу Стефана Вукчића Косаче и његових синова. Сматрао је и да је печат браће Драгишић прво поуздано сведочанство о постојању знамења у роду Косача. Р. Anđelić, *Srednjovjekovni pečati iz Bosne i Hercegovine*, 72–73, 76, 102.

Srdan Rudić

Institut d'Histoire
Belgrade

**ACTES DES FRERES DRAGISIC ATTESTANT QU'ILS ONT
RETIRE LA PART QUI LEUR REVENAIT DE L'HERITAGE DE
SANDALJ HRANIĆ**

(I) Dubrovnik, 1437, 20 avril

(II) Hum, 1438, 20 juillet

(III) Hum, 1438, 20 juillet

Résumé

Le voïvode Sandalj Hranić a, par trois reprises, confié un dépôt à Dubrovnik, le 15 juin 1429, le 10 novembre 1429 et le 6 février 1431, en précisant que la moitié du dépôt devait revenir au knez Vuk et à son fils Stefan, et la seconde moitié, être répartie entre quatre maisons de la famille des Kosače. Il était prévu que chacune des «quatre maisons» recevrait 1/8 du dépôt. Cette somme étaient ensuite répartie au sein de chaque maison en fonction du nombre de membres de sexe masculin. Les knez Stefan, Radosav et Ostoja, fils du knez Dragoša Gojsalić, qui constituaient une de ces maisons ont retiré leur part du dépôt le 20 avril 1437 et le 20 juin 1438. Sur la base de la somme qui revenait à la maison du knez Dragiša et de celle qui a été retirée par ses trois fils, il est possible de conclure que seuls les 3/5 du dépôt revenant à cette maison ont été retirés. Le knez Dragiša avait deux autres fils qui, pour autant que l'on sache, n'ont jamais retiré leur part du dépôt.

Mots-clés: Stefan Dragišić, Radosav Dragišić, Ostoja Dragišić, Dragišići, Sandalj Hranić, Kosače, les quatre maisons des Kosače.